OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VIII. Kraków, piątek 16 stycznia 1925 Nr. 12

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 27 — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400.680.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Reklamacje przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione. Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł.10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Gdański węzeł gordyjski

Kraków, 15 stycznia.

(is) Niebezpieczeństwo ostro zaognionego konfliktu naszego z Gdańskiem nie tkwi już w tej chwili w drugorzędnej sprawie skrzynek pocztowych, lecz w sprawie podeptanego prestige Polski. Jest to najczulsza i najzawilsza strona wszelkich konfliktów politycznych, jak uczy historya, a niejednokrotnie już konflikty, z drobnych spraw wynikłe wywoływały zbrojne starcia między państwami z chwilą, gdy w obronie tej drobnej sprawy zaangażowała się powaga państwa z całym impetem i naciskiem. Kto wie, czy byłaby wybuchła wojna światowa w r. 1914. gdyby pierwsza nota hr. Berchtolda nie była postawiła sprawy na ostrzu miecza.

Jak wówczas, tak i w obecnym konflikcie, bezpośrednia przyczyna konfliktu jest jednak tą ostatnią kroplą, która sprawiła, że puhar goryczy stał się pełnym. To też nie sposób sobie wyobrazić, aby incydent ze skrzynkami pocztowemi mógł był doprowadzić do takiego rozjątrzenia, gdyby poza nim stosunek Gdańska do Polski był poprawnym, by już nie powiedzieć, życzliwym. Komisarz gener. Rzeczyp. nie byłby wówczas z pewnością wysłał takiej noty, a senat gdański nie byłby dał takiej odpowiedzi. Obustronna życzliwość byłaby incydent zamknęła w tych granicach, jakie on posiada w oderwaniu od jego podłoża i sprawa byłaby załatwioną, bo senat gdański byłby wówczas zrozumiał, że pomalowanie godła państwowego nie jest — — kradzieżą własności prywatnej, lecz obrazą symbolu Rzeczypospolitej, a zatem obrazą najcięższą.

Stanowisko prawne rządu polskiego w sprawie samego umieszczenia skrzynek pocztowych na terytoryum Gdańska opiera się na art. 104, punkt 3 Traktatu wersalskiego i na art. 29. Konwencyi Paryskiej między Polską a Wolnem miastem z 9. listopada 1920. Pierwsze postanowienie brzmi:

Konwencya między Rządem polskim a Wolnym Miastem Gdańskiem „zapewni Polsce nadzór i zarząd Wisły i całej sieci kolejowej w granicach Wolnego Miasta, z wyjątkiem tramwajów i innych kolei, służących głównie potrzebom Wolnego Miasta, jako też nadzór i zarząd komunikacyi pocztowych, telegraficznych i telefonicznych między Polską i portem gdańskim".

Art. 29. Konwencyi powiada:

„Polsce przysługiwać będzie prawo założenia w porcie Gdańskim służby pocztowej, telegraficznej i telefonicznej, połączonej bezpośrednio z Polską. W zakres działania tej służby wchodzić będą komunikacye pocztowe i telegraficzne przez port Gdański między Polską a krajami zagranicznemi, również jak i komunikacye między Polską a portem Gdańskim".

Tyle strona prawna samego ostatniego incydentu, który dałby się łatwiej zlikwidować, gdyby nie fakt, że z jednej strony tendencyą senatu gdańskiego jest systematyczne wypieranie traktatowych wpływów Polski, zacieśnianie i wypieranie jej korzyści gospodarczych a nawet obronnych, a z drugiej — okoliczność, iż Gdańsk jest jedną z głównych podstaw mocarstwowego stanowiska Polski. Tak zatem konflikt nie ma charakteru wyłącznie formalno-prawnego, lecz głównie gospodarczo-politycznego i w tem właśnie leży przyczyna zaognienia się sytuacyi, która wiceprem. Thuguttowi podyktowała tak ostre akcenty w jego informacyach, udzielonych prasie, może nawet nie nazbyt licujących z mocarstwowem stanowiskiem Polski, bo ono wszak pozwala i rządowi zachować tę zimną krew, której min. Thugutt żądał od społeczeństwa.

Powagę sytuacyi potęguje jednak jeszcze szereg innych czynników, zainteresowanych w konflikcie: Liga narodów, Anglia i last not least — zakulisowo Niemcy. Liga narodów jako instancya najwyższa w sprawach Gdańska, Anglia, jako państwo wykonujące protektorat nad Gdańskiem w imię zupełnie konkretnych interesów gospodarczo politycznych na morzu Bałtyckiem i Niemcy, jako to państwo, ku któremu Gdańsk z politycznych i narodowych względów ciąży coraz silniej z wyraźną dążnością wyemancypowania się od zależności gospodarczej od Polski a oparcia się o Niemcy, porastające gospodarczo coraz bujniej w pierze.

Akcya polityczna naszego państwa winna w tej chwili pójść z jednej strony ku uzyskaniu korzystnego porozumienia z Ligą narodów i Anglią, a wówczas korzystny dla nas rezultat konfliktu będzie zapewniony. Z drugiej strony zarządzenia gospodarcze w stosunku do Gdańska wzmocnią akcyę naszą o wiele silniej, niż noty i ostre rozmowy, gdyż, podcinając życie gospodarcze Gdańska zmuszą butny i reakcyjny senat gdański do uległości, jak to już raz miało miejsce w przeszłości. Pertraktacye z Niemcami są oczywiście mimo ich zakulisowych zabiegów i wichrzeń z pewnością niedopuszczalne ani formalnie ani merytorycznie.

Konferencya prem. Grabskiego z posłem angielskim Müllerem, narady premiera z naczelnikami departamentów ministra skarbu, wreszcie konferencya p. Grabskiego z posłami tych państw, które reprezentowane są w Lidze narodów wskazują na to, że rząd wszedł obecnie na drogę właściwą.

Chodzi w tej chwili o to, by rząd oparty o solidarne poparcie społeczeństwa, uzyskał nie tylko i nie tyle formalne zadośćuczynienie, lecz i zasadnicze pokojowe uregulowanie stosunków z Gdańskiem, tak, by realizowanie traktatowych a tak żywotnych praw naszych w tym tak ważnym punkcie naszego życia państwowego w teraźniejszości i przyszłości nie było narażone na szykany i utrudnienia.

Gdański węzeł gordyjski nie daje się ze względu na jego ogromnie szeroko skomplikowany, międzynarodowy charakter polityczny rozciąć z trwałą korzyścią dla Polski trzeba go raczej rozplątać.

Do tego zaś celu potrzebną jest więcej stanowcza, ale spokojna i świadoma swej siły rozwaga, niż — nerwy, które czasem ponoszą w sytuacye niezamierzone.

Dalszy przebieg konfliktu z Gdańskiem

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 14. I. (Sin) Dziś o godz. 11 przedpołudniem odbył Generalny Komisarz p. Strassburger dłuższą konferencyę z Komisarzem Ligi narodów p. Mac Donellem. Natychmiast po konferencyi p. Strassburger wyjechał aeroplanem do Warszawy. W drodze jednak pilot Aeroloydu oświadczył, że podróży nie można dalej odbywać wskutek złych warunków atmosferycznych. Wobec tego p. Strassburger powrócił do Gdańska.

Przybywszy do Gdańska p. Strassburger połączył się telefonicznie z rządem warszawskim żądając utworzenia bezpośredniej komunikacyi telegraficznej pomiędzy generalnym komisaryatem a rządem, za pomocą aparatu Hughesa. Połączenie zostało bezzwłocznie wykonane. Na tej też drodze przesłał p. Strassburger rządowi polskiemu do aprobaty treść noty werbalnej, którą wysłał do p. Mac Donella.

Wieczorem zaś p. Strassburger koleją udaje się do Warszawy, dokąd przybędzie jutro rano.

W ostrym tonie

Warszawa 14 I. (Sin) Z wiadomości, które dziś nadeszły z Gdańska, wynika, że rozmowa pomiędzy pp. Strassburgerem a Mac Donellem prowadzona była w tonie bardzo ostrym. Podobno p. Mac Donell miał stanowczo obstawać przy swem żądaniu zdjęcia polskich skrzynek pocztowych.

Represye gospodarcze wobec Gdańska

Warszawa 14 I. (Sin) O godzinie 2 popołudniu odbył premier Grabski dłuższą naradę z dyrektoryatami departamentów w ministeryum skarbu. Naradzano się nad środkami odwetowymi finansowymi i gospodarczymi.

które rząd polski mógłby podjąć wobec Gdańska na wypadek gdyby senat w. m. Gdańska próbował rozwiązać sporne zagadnienia drogą gwałtu, a nie w drodze prawa.

Narada ministrów

Warszawa. 14. I. (Sin) Po naradzie z dyrektoryatami departament udał się premier Grabski do prezydyum rady ministrów, gdzie odbyła się narada zainteresowanych ministrów. Powzięte zosały ważne uchwały, które jednak trzymane są w ścisłej tajemnicy.

Zerwanie umowy

Warszawa. 14. I. (Sin) Dowiaduję się, że p. Strassburger zakomunikował p. Mac Donellowi, iż na wypadek rozpoczęcia przez senat gdański jakichkolwiek kroków nielojalnych wobec Polski, rząd polski uważać będzie umowę zawartą w roku 1921 z w. m. Gdańskiem za zerwaną i wyciągnie z tego faktu odpowiednie konsekwencye,

Konferencye p. Grabskiego

Z posłem angielskim

Warszawa, 14. I (Sin). Wieczorem odbył prem. Grabski dłuższą naradę z posłem angielskim w Warszawie p. Maks Muellerem. Mueller informował się szczegółowo o obecnym stanie sprawy gdańskiej. Premier Grabski przedstawił p. Muellerowi obraz sytuacyi i podkreślił nieżyczliwe stanowisko, jakie wobec Polski zajmuje p. Mac Donell.

Z przestawicielami państw reprezentowanych w Radzie Ligi.

Warszawa, 14. 1 (Sin). P. Grabski odbył konferencyę z przedstawicielami państw, reprezentowanych w Radzie Ligi narodów. Premier zakomunikował, ż rząd polski zwróci się do Rady Ligi narodów z żądaniem odwołania p. Mac Donella ze stanowiska Wysokiego Komisarza w Gdańsku.

Pogłoski w Gdańsku

Warszawa, 14. 1 (Sin). Około godziny 2 pop. rozeszły się pogłoski w Gdańsku, że z polecenia Senatu w. m. mają być usunięte skrzynki polskie. Tłumy ludzi zebrały się na ulicach, czekając na „senzacyę". Skrzynek jednakowoż nie zdjęto.

Komitet polityczny w Belwederze

Ważne uchwały

Warszawa 14 I. godzina wpół do 9 wieczór (Sin) Posiedzenie komitetu politycznego rady ministrów skończyło się przed godziną. Posiedzenie odbyło się w Belwederze. Przewodniczył Prezydent Rzeczypospolitej.

Premier Grabski przedstawił kroki jakie zamierza uczynić rząd w sprawie gdańskiej.

W czasie obrad zjawił się zastępca dyrektora departamentu politycznego w M. S. Zagr. p. Bader, który właśnie był telefonicznie odebrał od komisarza Strassburgera dokładny przebieg rozmowy jego z p. Mac Donellem. P. Bader wręczył premierowi szczegółowy raport rozmowy.

Jak się dowiaduję, rozmowa z p. Mac Donellem miała przebieg następujący:

Gdy p. Strassburger uzasadniał stanowisko rządu polskiego p. Mac Donell pokazał p. Strassburgerowi list zaadresowany do senatu w. m. Gdańska, w którym p. Mac Donell **upoważnia senat gdański do zdjęcia skrzynek polskich.**

Wobec tego p. Strassburger oświadczył, że rząd polski zwróci się do **Rady Ligi narodów z żądaniem odwołania p. Mac Donella**, uważałby więc wysłanie tego listu do senatu gdańskiego **za krok nielojalny wobec Polski.**

W wyniku rozmowy p. Mac Donell wstrzymał się z wysłaniem wspomnianego listu.

Poseł Skirmunt prostuje fałsze „Daily Telegraph"

Londyn, 14. 1 PAT. Wczorajsze Daily Telegraph zamieszczają dłuższy artykuł posła Skirmunta pod tytułem „Poland and Danzig". W artykule tym poseł polski prostuje nieścisłe wiadomości tego dziennika o incydencie gdańskim. Wyjaśnienia ujęte są w formie rzeczowej i opierają się na odpowiednich cytatach z traktatu i konwencyi polsko-gdańskiej. Artykuł ten, który uwydatnia niezwykle pojednawcze stanowisko Polski nczyni wrażenie przekonywujące w sensie bezwarunkowej słuszności polskiej w incydencie gdańskim.

Minister Skrzyński o konferencyi państw bałtyckich

Ryga, 14. 1 PAT. Minister Skrzyński udzielił wywiadu przedstawicielowi agencyi Leta. Minister wyraził swoje zadowolenie z powodu pobytu w Rydze, gdzie znalazł sposobność do poinformowania się o stanie spraw na Łotwie, do której zarówno rząd polski jak i parlament odnoszą się z głęboką sympatyą. W sprawie konferencyi w Helsingforsie minister powiedział, że rokowania odbędą się w okolicznościach, które podnoszą jej znaczenie. Tego rodzaju konferencye winny być zwoływane periodycznie co sześć miesięcy dla dokonania wymiany poglądów na bieżące zagadnienia. Przedmiot obecnej konferencyi jest znany z porządku dziennego ogłoszonego w prasie. Rosya szuka nieistniejących powodów zwołania konferencyi. Pragniemy pokoju mówił minister i dlatego podpisaliśmy protokuł genewski. Wobec dezorganizacyi w Europie w następstwie wojny jest rzeczą szczególnie uprawnioną, aby różne państwa łączyły się dla wzmocnienia podstaw pokoju. Zapytany co do punktu widzenia na projekt traktatu w sprawie arbitrażu minister Skrzyński oświadczył, że godzi się na projekt, ponieważ jest on oparty na podstawach i ideałach Ligi narodów. Należy dla realizacyi tych zasad znaleźć taką formułę, która nie zawierałaby w sobie możliwości przyniesienia szkody dobrym stosunkom istniejącym między państwami bałtyckiemi, ich wspólnej polityce i pokojowi. Nasza dobra wola — kończy minister — jest gwarancyą, że potrafimy znaleźć taką formułę.

Śledztwo w sprawie matactw poborowych w Warszawie

Warszawa, 14. 1 PAT. Gabinet ministra spraw wojskowych w związku z notatkami, które pojawiły się w ostatnich dniach w prasie w sprawie afery poborowej Fuks-Zapłatyński, komunikuje co następuje: Natychmiast po ujawnieniu nadużyć popełnionych przez niektórych oficerów korpusu sanitarnego przy przeprowadzeniu poboru popisowych, polecił p. minister spr. wojskowych podległemu sobie urzędowi prokuratorskiemu jak najenergiczniejsze przeprowadzenie śledztwa przeciw wszystkim osobom wojskowym wmieszanym w tę aferę. Ponieważ w sprawie przeciw osobom cywilnym wmieszanym w tę aferę p. min. spraw wojskowych polecił naczelnemu prokuratorowi wojskowemu spowodowanie odstąpienia sprawy karnej osób wojskowych sądowi cywilnemu do łącznego traktowania na zasadzie art. 6 r. m. z dn. 10, 51920 z tem umotywowaniem, że łączne przeprowadzenie śledztwa przez sąd cywilny przyczyni się niewątpliwie do szybkiego i celowego ukończenia śledztwa przeciw dalszym dwom oficerom sztabowym korpusu sanitarnego i odstąpienia sprawy tychże oficerów sądowi cywilnemu do łącznego traktowania, co zostało zreferowane p. ministrowi spraw wojskowych dn. 10. 1 1925 p. minister spraw wojskowych polecił bezzwłoczne załatwienie tego wniosku w ramach obowiązujących ustaw. Zaznaczyć należy, że niezależnie od ujawnienia afery poborowej Fuks-Zapłatyński p. minister spraw wojskowych wydał zarządzenia poddania ponownym oględzinom lekarskim w PKU. tych poborowych, którzy uprzednio zostali ze względu na stan zdrowia zwolnieni od służby wojskowej.

Skład gabinetu dra Luthra

Berlin, 14. 1 PAT. Dziś będzie prawdopodobnie załatwione przesilenie rządowe, trwające już od miesiąca. Oficyalny komunikat jaki się pojawił wczoraj wieczorem donosi, że do gabinetu Luthra wejdą po jednym przedstawicielu każdej frakcyi z wyjątkiem socyalnych demokratów. Gabinet miałby skład następujący: Z ramienia niemieckich narodowców minister spr. wewn. Walraff, z bawarskiej partyi ludowej Emminger jako min. sprawiedliwości, z centrum Braun jako min. pracy, z niemieckiej partyi ludowej dr Stresemann jako min. spr. zagranicznych, reszta tek ma zostać obsadzoną przez fachowców. Na dotychczasowych stanowiskach pozostaną Gessler jako minister Reichswehry i Kanitz jako min. aprowizacyi.

Berl. Tageblatt, Voss. Zeitung i Vorvaerts podnoszą, że gabinet Luthra napotyka na opozycyę socyalnych demokratów i demokratów.

Plenarne posiedzenie Reichstagu odbędzie się dziś w środę o godz. 3-ej popołudniu.

Opozycya włoska głosować będzie przeciw rządowemu projektowi ordynacyi wyborczej

Rzym, 14. 1 PAT. WBK. Członkowie opozycyi, biorący udział w posiedzeniu izby postanowili pod przewodnictwem Giolittiego, Salandry i Orlanda ze względów politycznych głosować **przeciw rządowemu projektowi wyborczemu.** Były premier Orlando w mowie, którą wygłosi w Izbie, uzasadni to stanowisko opozycyi.

Stanowisko komunistów

Rzym, 14. 1 PAT. Komuniści postanowili na posiedzeniu Izby wziąć udział w dyskusyi nad projektem wyborczym.

Rewizye, gwałty, samosądy

Rzym, 14. 1 PAT. Wolff. W Udine przeprowadzono 200 rewizyi domowych i rozwiązano 15 stowarzyszeń. W pewnej wsi koło Bergamo pewien osobnik dał kilka strzałów do faszystów i kilku z nich ranił ciężko. Na drugi dzień człowiek ten został zabity. W Carrarze jak donosi Messagero, zniszczonych zostało kilka lokali socyalistów syndykalistów.

Faszyści zdemolowali budynek pisma katolickiego

Rzym, 14. 1 PAT. WBK. W sprawie wypadków w Pizzie donosi Observatore Romano, że ubikacye Messagero Toscana zostały zupełnie zniszczone i podpalone. Lokal redakcyjny, hala maszyn zostały zdemolowane. Zniszczone zostały również obrazy, portret papieża i portret arcybiskupa Pizy.

Niemieckie dzieci w Polsce uczą się języka ojczystego

Warszawa, 14. 1 PAT. W odpowiedzi na interpelacyę posła Graebego i tow. w sprawie rzekomego nieudzielania dzieciom narodowości niemieckiej w Bacinie nauki w języku ojczystym p. kierownik ministerstwa WR. i OP. przesłał na ręce marszałka Sejmu pismo z wyjaśnieniem, że połączenie dwu roczników oddziału niemieckiego szkoły w Barcinie trwało tylko krótki czas, gdyż inspektorat szkolny polecił rozdzielenie dzieci według narodowości i uczenie ich osobno w ojczystym języku. Obecnie uczą się wszystkie dzieci niemieckie w języku niemieckim.

Powrót Rakowskiego do Moskwy

Moskwa, 14. 1 PAT. Agencya Rosta donosi, że przybył tu pełnomocny przedstawiciel związku republik sowieckich w Londynie Rakowski. Oświadczył on przedstawicielom prasy, że uważa wzajemne stosunki między W. Brytanią a związkiem republik sowieckich w obecnej chwili za pomyślne.

Londyn, 14. 1 PAT. Reuter dowiaduje się, że w dobrze poinformowanych kołach nic nie wiadomo o nowym jakoby układzie stosunków angielsko rosyjskich.

Ustąpienie Hughesa

Kraków, 15 stycznia

W Stanach Zjednoczonych dokonuje się doniosły zwrot. Dotychczasowy, długoletni sekretarz stanu Hughes ustępuje. Rzekomo dlatego, by powrócić do swego prywatnego zajęcia, do adwokatury. W istocie jednak rzeczy ustąpienie Hughesa i równoczesna zapowiedź powołania w jego miejsce Kellogga, dotychczasowego ambasadora amerykańskiego w Londynie, oznaczają, niemalże rewizyę polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych w okresie powojennym. Program bowiem polityki Hughesa, której stosem pacierzowym była zasada odosobnienia St. Zjednoczonych od spraw europejskich, nosił w sobie zarodek niezwykłego niebezpieczeństwa i zupełnego osamotnienia w czasie, gdy stosunek Stanów Zjednoczonych zarówno wobec Japonii i Rosyi jest mało pokojowy. Brak jakiejkolwiek elastyczności w polityce Hughesa sprawił więc, że w Stanach Zjedno czonych poczęto się w kołach politycznych niepokoić o przyszłość, która w takich warunkach stawała się zagadkową.

Opozycya przeciw Hughesowi zrodziła się przedewszystkiem w komisyi dla spraw zagranicznych senatu, której przewodniczącym po śmierci sen. Lodge'a jest sen. Borah. I oto temu antagonizmowi między Hughesem a sen. Borah przypisują ustąpienie dotychczasowego sekretarza. Powołanie zaś amb. Kellogga ma przedewszystkiem świadczyć o tem, iż w swej polityce Stany Zjednoczone dążyć będą do współpracy z Anglią. Stąd mowa o bloku anglo-saskim. Współpraca ta miałaby być nawet tak bliską, iż nowe rokowania Anglii z Rosyą sowiecką miałyby się odbywać przy współudziale Stanów Zjednoczonych. W każdym razie ustąpienie Hughesa uchodzi za usunięcie głównej przeszkody na drodze do uznania sowietów przez Stany Zjednoczone. Niejasna jest natomiast sprawa przyszłego stosunku St. Zjednoczonych do Ligi narodów. Jak wiadomo Borah jakkolwiek polityk usposobiony pacyfistycznie jest znany ze swoich zdecydowanych wystąpień przeciw Lidze narodów, podczas gdy Kellogg jest raczej jej przyjacielem. I też w tryumwiracie Coolidge—Kellogg—Borah, który dzierżyć będzie obecnie władzę w Stanach Zjednoczonych, nowy sekretarz stanu Kellogg reprezentuje program aktywizmu amerykańskiego w polityce światowej.

* * *

Charles Evans Hughes

dotychczasowy sekretarz stanu St. Zjednoczonych urodził się w r. 1862. Po ukończeniu studyów uniwersyteckich już jako doktor praw czynny był na wielu uniwersytetach oddając się studyom teoretycznym. Nie zaniedbywał przytem i praktyki adwokackiej. Od r. 1907 do 1910 był gubernatorem Nowego Jorku. W r. 1916 był kandydatem na prezydenta i otrzymał wówczas 254 głosów, podczas gdy jego kontrkandydat Woodrow Wilson otrzymał 277 głosów. Na stanowisko sekretarza stanu powołał go po raz pierwszy Harding. Na tem stanowisku utrzymywał się bez przerwy aż do obecnej dymisyi.

Nowy sekretarz stanu Frank Billings Kellogg

ur. się w r. 1856. Jest doktorem prawa i był czynny do r. 1913 na uniwersytecie w Montreal (Kanada). Od r. 1917 do r. 1923 piastował godność senatora. Dnia 14. stycznia 1924 został ambasadorem amerykańskim w Londynie.

Prasa stołeczna o sprawie Gdańska

„Kuryer Polski" pisze: Pan Mac Donnel przekroczywszy zakres swoich kompetencyi, oddał mimowoli wielką usługę Polsce. W tej chwili bowiem schodzą na drugi plan polskie skrzynki pocztowe, a przedewszystkiem wysuwa się fakt, iż obecny przedstawiciel Ligi Narodów w Gdańsku pozostaje pod wpływem lokalnej atmosfery gdańskiej i to w stopniu tak wysokim, że zamiast być czynnikiem porozumienia, jest zarzewiem walki Gdańska z Polską.

„Kuryer Poranny": Z wiadomości, które wczoraj rozeszły się w kołach politycznych, wynika, że stoimy wobec znacznie donioślejszych przejawów akcyi przeciw najbardziej zasadniczym interesom Polski, niż nacjonalistyczna histerja gdańskich agentów pruskich z powodu prawnego umieszczenia polskich skrzynek pocztowych. Działać tu zaczynają potężniejsze ręce, niż burmistrz Sahm.

„Echo Warszawskie": Sytuacya jest nader poważna. Wymaga ona już nie rozwlekłych rozmów i nie narad z polskim komisarzem w Gdańsku, ale wymaga dobrze obmyślanych czynów i to szybkich, jak błyskawica. Wszak Anglia nie pytała nikogo o zdanie i nie wyczekiwała pozwolenia przed swojemi niesłychanemi represyami w Egipcie. Jeżeli Polska nie pokaże światu, że umie się upomnieć o największą nawet zniewagę, to nigdy nie wzmocni swego prestige'u w świecie i dla państw europejskich nie będzie mocarstwem.

„Warszawianka": Jeżeli wysoki komisarz poważy się podnieść rękę na prawa i zarządzenia państwa polskiego, wykraczajac poza swe postępowanie orzecznicze i gwałcąc traktat wersalski, posieje wiatr, który zmiecie przedewszystkiem jego samego. Jeżeli senat Wolnego Miasta Gdańska idąc za nieprawną radą położy rękę na prawie własności państwa polskiego, opartem na postanowieniach traktatu wersalskiego, gwałt ten odeprze Polska obroną godności państwa oraz nietykalnością traktatu wersalskiego. Jeżeli Liga Narodów nie zdoła zawczasu powściągnąć gwałcenia traktatu wersalskiego, oraz jej urzędnika w Gdańsku, to pięciolecie opieki nad Gdańskiem zaburzone zostanie niezmiernie smutnemi wydarzeniami.

„Gazta Poranna": Rząd powinien natychmiast podjąć kroki, ażeby Liga Narodów usunęła wysokiego komisarza Ligi Narodów, który na tak odpowiedzialnem stanowisku postępuje wbrew prawom i wbrew traktatom. Mamy głębokie przekonanie, że rząd polski stanie na wysokości zadania i nie dopuści do naruszenia przez Gdańsk interesów państwa polskiego. W tym względzie będzie miał rząd za sobą zwartą opinię całego społeczeństwa.

Prem. Grabski rzuca jeszcze jedną pętlę na szyje żydowskie

Krok za krokiem podcina p. Grabski byt gospodarczy Żydów

Dobrze poinformowana w tych sprawach „Dwugroszówka" informuje:

Ministerstwo spraw wewnętrznych przyjęło świeżo protest żydowskich kupców co do targów sobotnich w miasteczkach prowincyonalnych. Za protestem kupieckim idzie wkrętliwa po biurach ministeryalnych rozbiegana rzesza posłów żydowskich.

Nadmienić należy, że protest kupców żydowskich przeciwko rozporządzeniu wojewody warszawskiego co do targów sobotnich w miasteczkach został przez ministerstwo rozpatrzony w ten sposób, iż uznało ono stanowisko wojewody za słuszne. Jednocześnie jednak z tą decyzyą ministeryalną miała miejsce druga decyzya, mocą której orzeczenia wojewody przekazano do nowego rozpatrzenia przez sekcyę rady wojewódzkiej.

A więc p. wojewoda warszawski ma racyę, ale racyę tę ma jeszcze raz potwierdzić sejmik. Że potwierdzi — nie ulega najmniejszej wątpliwości, kto zna dotychczasową praktykę rugowania żydowstwa ze wszelkich placówek życia ekonomicznego.

Nie wie głowa, co robią ręce

P. Grabski nie wiedział o ustawie kwaterun.

Jaki chaos i brak wzajemnego kontaktu panuje w rządzie p. Grabskiego, o tem przekonać się można, gdy się wgládnie w tajniki kuluarów. Nieco odsłania te tajemnice międzyministeryalne onegdajsza „Rzeczpospolita", która podaje kapitalny kawał na tle projektu ustawy o rekwizycyi mieszkań prywatnych dla osób wojskowych, i tak czytamy tam:

„A więc z oświadczeń przedstawicieli rządu w podkomisyi senackiej dowiedzieliśmy się, że Ministeryum Skarbu nie wiedziało o projekcie tej ustawy. Minister Skarbu — to w wypadku niniejszym prezes ministrów. Ministeryum Spraw Wojskowych działało w tej sprawie niemal na własną rękę tak, że ani rząd jako całość ani prezes ministrów jako głowa tej całości nie miały czy czasu, czy możności wytworzenia sobie poglądu na zabójcze następstwa owego projektu pod względem gospodarczym, społecznym, a nawet i państwowym. Panom autorom i referentom tej ustawy w Ministeryum Spraw Wojskowych nawet nie przyszło do głowy, że ich pomysł jest antykonstytucyjny, że wprowadza daleko sięgający ferment społeczny i że zabija cały ruch budowlany prywatny, bo odstrasza kapitalistów od budowania domów mieszkalnych w warunkach, ograniczających własność prywatną. Rząd zaś jako całość widocznie nie miał okazyi wyrobienia sobie poglądu na ten projekt i został wprowadzony w błąd albo zaskoczony znienacka.

Nie koniec przecież niespodziankom politycznym! Gdy bowiem coraz energiczniejszy odpór społeczeństwa już po uchwaleniu niefortunnego projektu przez Sejm zwrócił uwagę p. prezesa ministrów i ministra Skarbu w jednej osobie na wielkie niebezpieczeństwa państwowe, gospodarcze i społeczne tego projektu i gdy postanowił sparaliżować owe niebezpieczeństwa zaprojektowaniem innej ustawy, na odnośne oświadczenie pana wiceministra Skarbu Markowskiego w podkomisyi Senatu przedstawiciel Ministerjum Spraw Wojskowych odparł w tejże samej podkomisyi, że on musi obstawać przy pierwotnym projekcie ustawy o rekwizycyi mieszkań prywatnych dla osób wojskowych".

Jidyszyści u wiceprem. Thuguta

Separatystyczna akcya jidiszystów.

Onegdaj przyjął wiceprem. Thugutt delegacyę organizacyi szkół jidyszystycznych, złożoną z pp. Mendelsohna, Lichtensteina, Buchsbauma i Kaźdana, która przedstawiła mu postulaty wyłącznie szkół jidyszystycznych. W odpowiedzi na żądania delegacyi, zanaczył min. Thugutt, że wskutek braku uzgodnienia poglądów odnośnie do szkolnictwa żydowskiego wśród samego społeczeństwa żydowskiego — zadanie rządu jest niezmiernie trudne. Najbliższem rządowi jest stanowisko ortodoksów, którzy żądają szkół o dwóch językach wykładowych t. zn. by nauki świeckie wykładano w języku polskim a religijne w języku żydowskim. Ale i te żądania są nie do przyjęcia, ze względu na wielką ilość godzin, poświęconych przedmiotom religijnym, żądaną przez ortodoksów. Delegacya stwierdziła w odpowiedzi, że dla mas żydowskich może być mowa wyłącznie o języku żydowskim jako wykładowym w szkołach.

To oświadczenie jidyszystów znamionuje najlepiej ich demagogiczną akcyę z powodu głosowania Koła Żydowskiego. Gdyby hebraiści poszli do rządu i żądali szkół wyłącznie z językiem wykładowym hebrajskim, toby dopiero był rwetes i gwałt. „Folkscajtung" ogłosiłaby miesięczną żałobę, a bundyści rozbiliby co najmniej z 50 zgromadzeń Koła!

Ale gdy jidyszyści coś robią, ot to jest koszerne. Taka to już etyka tych panów.

Kto będzie kierownikiem wydziału medycznego uniw. hebrajskiego?

Profesor Lazar Rosenthal b. dyrektor instytutu Miecznikowa w Moskwie a obecny asystent prof. Aleksandra Beszedki następcy Miecznikowa w instytucie Pasteura obejmie wkrótce kierownictwo wydziału medycznego na uniwersytecie hebrajskim w Jerozolimie. Jak wiadomo otwarcie wydziału nastąpi z wiosną br.

Prof. Chajes wrócił do Wiednia

Wiedeń. (Tel. wł.) Prof. Chajes, który przebywał przez krótki czas w Ameryce, powrócił do Wiednia i objął swoje stanowisko nadrabina Wiednia.

Łódź-kopciuszkiem

(Od naszego korespondenta)

Łódź, 13 stycznia.

Nigdy jeszcze Łódź nie przeżywała tak ciężkich czasów jak obecnie. Społeczeństwo polskie nie zdaje sobie dokładnie sprawy z rzeczywistej sytuacyi w Łodzi, gdyż prasa na ogół nieprzychylnie dla naszego miasta usposobiona, nie troszczy się o źródłowe informacye, z drugiego miasta w Polsce zwanego przedmieściem stolicy. Ta systematyczna niechęć do Łodzi wynika z braku zrozumienia tej doniosłej roli, jaką w państwie współczesnem odgrywa przemysł i handel. Nie doceniając olbrzymich korzyści, jakie Łódź w okresie swego rozkwitu przynosiła państwu, a więc zatrudnianie setek tysięcy robotników, wzmożenie tętna życia handlowego w kraju, wydatne zasilanie skarbu państwa, nawiązanie kontaktu z zagranicą wzbudzenie zainteresowania dla naszych wyrobów przemysłowych, co jest najlepszą propagandą międzynarodową — nasi domorośli publicyści zwalają na nasze miasto winę katastrofy finansowej w okresie inflacyi i twierdzą, iż upadek Łodzi przyniesie tylko korzyść Polsce, która ma być państwem agrarnem.

Jest niewątpliwem dla każdego oryentującego się człowieka, iż upadek przemysłu zepchnąłby Polskę ze stanowiska mocarstwowego, zerwałby kontakt z zagranicą, w którym Łódź odgrywa naj większą rolę, zniweczyłby wszelkie zainteresowanie dla państwa i zamknąłby je w opłotkach wiejskiego folwarku, doprowadzając do zgnuśnienia i upadku kultury wśród ludności. A co najgorsze, powstałaby wielka armia bezrobotnych, którzy byliby ciężkim balastem dla i tak już zubożałego społeczeństwa.

Pomimo twierdzenia, iż Łódź działała i działa na szkodę skarbu, stwierdzić należy, iż niemożliwem byłoby utrzymanie sanacyi finansów, gdyby nie Łódź, która płaci olbrzymie sumy na poczet podatków. Niestety Manchester polski — Łódź jest traktowany przez wszystkie bez wyjątku rządy jako miasteczko prowincyonalne. To upośledzenie Łodzi datuje się od pierwszych miesięcy wskrzeszenia Polski i znajduje swe źródło w niechęci do miasta, jako ośrodka żydowsko-niemieckiego, który dla dobra jednolitości narodowej powinien zniknąć, choćby z nim razem miał upaść przemysł polski. Polityka taka prowadzi Łódź do upadku pod względem kulturalnym i przemysłowym.

Ostatecznie rząd i prasa zmienić muszą taktykę swą w stosunku do Łodzi, gdyż minęły czasy, kiedy ogólnie mniemano, iż państwo polskie wyłącznie oprzeć się musi na rolnictwie. Jest dzisiaj rzeczą dowiedzioną, że dla zbudowania zdrowych podstaw Rzpltej, potrzebne jej są równie jak rolnictwo, przemysł i handel. Czas najwyższy, by pod tym kątem widzenia zaczęto traktować - Łódź.

M. W-r.

KRONIKA.

Kraków, 15 stycznia.

— **„NOWA USTAWA BANKOWA, JEJ WADY I KRYTYKA".** W piątkowym numerze rozpoczniemy druk dłuższej pracy posła Sommersteina na ten temat.

— **MIANOWANIE W UNIWERSYTECIE JAGIELLOŃSKIM.** Prezydent Rzeczypospolitej mianował dra Józefa Latkowskiego zwyczajnym profesorem chorób wewnętrznych w uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

— **ODCZYT** redaktora i publicysty Dra J. Schapiry ze Lwowa na temat: „Zabobony żydowskie w świetle najnowszych badań naukowych" odbędzie się w niedzielę 18. stycznia o godz. 7½ w sali kawiarni „Astoria" ul. Dietlowska.

Odczyt ten ze względu na ciekawy temat wzbudzi szerokie zainteresowanie.

— **O DZIERŻAWĘ PIEKARNI WOJSKOWEJ.** Władze wojskowe rozpisały konkurs na dzierżawę wielkiej piekarni w Podgórzu, wybudowanej w czasie wojny. Ostateczny termin wnoszenia ofert na dzierżawę piekarni mija 30 bm. Jak wiadomo gmina miasta Krakowa przez dłuższy czas pertraktowała z wojskowością o wydzierżawienie dla miasta tej piekarni, jednak ugoda nie mogła dojść do skutku. Na pierwszy konkurs, rozpisany przez wojsko nie wpłynęła żadna oferta, wobec czego obecnie rozpisano drugi konkurs. Piekarnia jest bezczynna od trzech lat.

— **KREDYTY ZBOŻOWE NA ZASIEWY.** W ostatnim czasie wyjechali z Krakowa do Warszawy przedstawiciele sfer rolniczych celem poczynienia kroków w sprawie uzyskania pomocy dla drobnych rolników. Wynikiem konferencyi, odbytych z premierem Grabskim, było przyznanie województwom 3000 wagonów zboża siewnego, z czego na województwo krakowskie przypada 450 wagonów. Akcyę rozdziału prowadzą czynniki rządowe. W najbliższych dniach utworzony zostanie w województwie krakowskiem specyalny komitet rozdzielczy, który wyłoni podobne komitety powiatowe przy starostwach. Przydział zboża siewnego będzie miał charakter kredytu w naturze, gdyż rolnicy w krótki czas po zbiorach będą zobowiązani do zwrotu.

— **LOKAL DLA BIUR MONOPOLU WÓDCZANEGO.** Jak wiadomo, władze państwowe czynią przygotowania do uruchomienia monopolu państwowego na napoje wyskokowe. W Krakowie Izba skarbowa wynajęła w ostatnich dniach lokal na pomieszczenie biur monopolowych przy ul. Kanoniczej, mieszczący dotychczas konsum.

— **WYKUPNO PATENTÓW.** Wczoraj minął ostatni termin wykupna świadectw przemysłowych na rok 1925 bez kar za zwłokę. Do dnia 20 bm. kasy skarbowe przyjmować będą jeszcze dodatkowo opłaty na świadectwo przemysłowe, licząc jednak 4 proc. odsetek zwłoki. Po tym terminie rozpocznie się lustracya przedsiębiorstw i pieczętowanie tych lokali, których właściciele nie wykupili świadectw przemysłowych, wzgl. nakładanie kar w wysokości najmniej 3-krotnej wartości patentu.

— **RAUT EKSTERNATU DLA NAJUBOŻSZEJ DZIATWY ŻYD.** mający od szeregu lat ustaloną opinię świetnej zabawy karnawałowej odbędzie się w sobotę 24 bm. w sali Saskiej. Zainteresowanie w szerokich kołach inteligencyi naszego miasta, zaznaczające się żywym pokupem biletów wstępu daje rękojmię znakomitego powodzenia.

E. N. FRENK.

Galerya przechrztów polskich.

121 (Przekład Ludwika Frenka)

Żydzi, którym pozwolono zamieszkiwać na wszystkich ulicach Warszawy, mogli również nabywać od rządu puste place na wszystkich ulicach miasta, pod tym jednakże warunkiem, że do oznaczonego terminu wybudują na tych placach murowane domy.

Ponieważ na ulicach, wyznaczonych Żydom do zamieszkania, znajdowało się bardzo niewiele domów i wogóle całe miasto było bardzo słabo zabudowane, zamożniejsi Żydzi starali się o pozwolenie na zamieszkiwanie na zabronionych ulicach i na nabywanie placów pod budowę domów.

Między tymi Żydami znajdował się również i Jakób Epstein. Inni Żydzi starali się o zezwolenie na zamieszkiwanie na zabronionych ulicach ze względu na swe zasługi dla kraju, nie chcieli jednak zmienić swego ubioru. Jakób Epstein zaś, aby uzyskać to zezwolenie, ubrał się po „niemiecku", obciął brodę i pejsy i oddał swe dzieci do szkół publicznych, nie miał bowiem przed kim się wstydzić, nie obawiał się opinii społeczeństwa żydowskiego i czynił bez skrupułów wszystko, co tylko mogło wpłynąć na powiększenie się jego majątku.

I majątek jego rzeczywiście powiększył się nadzwyczajnie.

Ponieważ znał on wielu urzędników rządowych, z łatwością uzyskał zaświadczenie, że umie czytać i pisać po polsku, chociaż podpis jego dostatecznie świadczył o tem, że nie ma on pojęcia o alfabecie. Na zasadzie tego zaświadczenia otrzymał dla siebie i dla swych dzieci przywilej na zamieszkiwanie i nabywanie placów na wszystkich ulicach Warszawy.

Kupił więc place, wybudował domy i zarobił bardzo wiele pieniędzy. Otrzymywał coraz więcej dostaw zwłaszcza w r. 1812, gdy wojsko polskie wraz z armią Napoleońską ruszyło na wojnę przeciw Rosyi.

W owych czasach, gdy finanse Polski stały bardzo słabo, gdy długi państwowe były niezmiernie wielkie, sprzedawano w celu przysporzenia dochodów tytuły „oficerów wojska Polskiego". Jakób Epstein, który jako dostawca musiał dawać znaczne ofiary na armię, nabył tytuł „oficera wojska Polskiego".

Wówczas już Jakób był nadzwyczaj poważanym w sferach rządowych i ponieważ nie liczył się z nikim Żydzi bardzo się go obawiali i tytułowali go „odon" chcąc pozyskać jego względy.

Tymczasem dorosły dzieci Epsteina. Zdobyły one nieco wykształcenia i przestrzegały, aby ich rodowe nazwisko pisano „Epstein", a nie „Ebstein".

W ten sposób Jakób Lichtzieher otrzymał u Żydów tytuł „hoadona". Chrześcijanie zaś tytułowali go „Jegomość Pan Jakób Epstein".

W roku 1815, po utworzeniu Królestwa Kongresowego spotykamy nazwisko Jakóba Epsteina na liście „dystyngowanych Żydów w całej Polsce", którzy zasługują według swego zdania, na wyjątkowe traktowanie i całkowite równouprawnienie z ludnością chrześcijańską.

Lista ta sporządzoną została w następujących okolicznościach, wskazujących, jak bardzo niegodziwi byli wówczas ci nieliczni Żydzi, którzy wyodrębniali się z pośród ogółu żydowskiego i ubierali się po „niemiecku".

Przedstawiciele żydostwa warszawskiego Michał Rawer i Wolf Cohn czynili starania u cesarza Aleksandra i brata jego, Konstantego o zniesienie prawnych ograniczeń Żydów. Ograniczenia te były wówczas nadzwyczaj uciążliwe. Przedstawiciele ci nie szczędzili kosztów ani trudów. Pojechali do cesarza do Petersburga, potem do Paryża, gdzie cesarz chwilowo przebywał, stamtąd zaś pojechali za nim do Berlina. W Warszawie czynili starania u komisarza cesarskiego Nowosilcowa i otrzymali nadzieję uzyskania audyencyi u cesarza.

W tym samym czasie przedstawiciele „dystyngowanych" Żydów składali prośby, w których pisali, że rzeczywiście wszyscy Żydzi polscy są pogrążeni w ciemnocie i nie zasługują na nadanie im jakichkolwiek praw. Oni zaś „dystyngowani", różnią się całkowicie od innych Żydów, pozbyli się fanatyzmu, nie różnią się niczem od innych obywateli kraju i dlatego trzeba im nadać wszystkie prawa, jakie posiadają inni mieszkańcy kraju.

Do tych próśb dołączyli oni listę 26 „dystyngowanych" Żydów w Warszawie, to znaczy tych, którzy wyodrębnili się z pośród ogółu żydowskiego i ubierali się po europejsku.

Pomiędzy tymi „dystyngowanymi" znajdował się również „dystyngowany" Jakób Epstein.

Ciąg dalszy nastąpi.

Przed znacznem podrożeniem mięsa i pieczywa

Wczoraj rano odbyła się w magistracie krakowskim konferencya cennikowa przy udziale reprezentantów magistratu, województwa, Izby handlowej, oraz delegatów cechów piekarzy, rzeźników i masarzy. Po przedstawieniu przez referenta aprowizacyjnego kalkulacyi cen na podstawie ostatnich notowań targowicy miejskiej i giełdy zbożowej, wykazujących znaczne podrożenie cen bydła, nierogacizny i mąki, komisya uchwaliła przedłożyć województwu do zatwierdzenia podwyższone cenniki. Według wniosków komisyi 1 kg mięsa wołowego z dokładką kosztować ma 1.68 zł zaś 1 kg chleba jasnego 44 gr.

Rozpoczęcie naprawy trzeciego Mostu na Wiśle

Połowa mostu zamknięta dla ruchu kołowego.

Zapowiadane od kilku miesięcy podjęcie robót około naprawy nawierzchni trzeciego mostu na Wiśle nastąpiło nareszcie w dniu wczorajszym. W celu przeprowadzenia wymiany doszczętnie zniszczonych kostek drewnianych, któremi most jest wybrukowany, zamknięto dla ruchu kołowego i tramwajowego prawą połowę mostu od strony starego mostu i przystąpiono wczoraj do usunięcia tych kostek. Ruch tramwajowy z powodu robót odbywa się tylko na jednym torze, a celem krzyżowania wozów sporządzono koło koszar jazdy na Podgórzu prowizoryczną zwrotnicę. Równocześnie z naprawą nawierzchni dyrekcya tramwaju zarządziła wymianę szyn tramwajowych, które wskutek długoletniego zużycia uległy zupełnemu zniszczeniu. Przez czas trwania robót, obliczonych na kilka tygodni, cały ruch kołowy będzie się musiał odbywać na jednej połowie mostu, co z uwagi na zamknięcie starego mostu dla wozów jest bardzo utrudnione, a w dni targowe będzie wprost niemożliwem. Dlatego też pośpiech w naprawie mostu jest konieczny.

— **WIZY AUSTRYACKIE W KRAKOWIE.** Konsulat austryacki w Krakowie zawiadamia, że od dnia 14 bm. wizy na paszporty udzielane będą od godz. 10 do 12 w południe.

— **POSIEDZENIE ZARZĄDU ŻWIĄZKU OFICERÓW REZERWY** województwa krakowskiego odbyło się dnia 10 bm. pod przewodnictwem prezesa związku dra Maryana Szromby. Między innemi obradowano nad kwestyą ćwiczeń aplikacyjnych dla oficerów rezerwy, jakie urządzone być mają w najbliższym czasie przez władze wojskowe, tudzież nad sprawą przysposobienia wojskowego. Zarząd związku uchwalił urządzić dnia 21 bm. o godzinie 6.30 wieczorem w sali kasyna wojskowego w Krakowie wieczór dyskusyjny, na którym poruszone zostaną powyższe sprawy. Zarząd związku zwraca się do ogółu oficerów rezerwy z prośbą o wzięcie licznego udziału w tym wieczorze dyskusyjnym, na którym poruszane będą także sprawy zawodowe, związane zwłaszcza z kwestyą odpowiednich posad dla tych oficerów rezerwy, którzy ich poszukują i mimo usilnych starań znaleść niestety nie mogą.

— **PRZED PRZEBUDOWĄ LINII TRAMWAJOWEJ Nr. 2.** Jak się dowiadujemy, w sprawie przebudowy linii tramwajowej Nr 2. mają zajść pewne zmiany. W Radzie nadzorczej Spółki tramwajowej przeważa zdanie, by skasować zupełnie tramwaj w ul. Szewskiej a przeprowadzić tę linię od ul. Lubicz przez ul. Basztową, Dunajewskiego i Karmelicką. Wyłoniła się również propozycya, aby połączyć ul. Dunajewskiego przez Podwale i Straszewskiego z linią Nr 6 na rogu ul. Zwierzynieckiej. W ten sposób utworzoną zostałaby linia okrężna biegnąca dookoła plant. Narazie zadecydowanem jest przeprowadzenie linii Nr 2 od ul. Lubicz przez Basztową i Dunajewskiego na Karmelicką. Z powodu nieuregulowania ul. Królewskiej na Nowej wsi prawdopodobnie linia Nr 2 wybudowana będzie na razie tylko do Parku krakowskiego. Budownictwo miejskie przed kilku tygodniami zarządziło roboty przygotowawcze tj. wysłało przez komisaryat obwodowy tej dzielnicy zapytania do właścicieli gruntów w sprawie odstąpienia ich pod budowę przyszłej ulicy. W razie niedojścia do porozumienia między gminą a właścicielami gruntów, magistrat będzie musiał przystąpić do wywłaszczenia potrzebnych gruntów.

— **ORYGINALNA USŁUGA BEZROBOTNEGO.** Niezwykłą sprawę rozpatrywał onegdaj sąd powiatowy karny w Krakowie. Oto przed kilku tygodniami zasądzony został Stanisław Hopfen za wymuszenie na 14 dni aresztu, które odsiedział za niego szwagier jego Jan Duda. Prokuratura w następstwie tej oryginalnej zamiany oskarżyła obu o oszustwo, za które odpowiadali onegdaj. Obaj oskarżeni przyznali się do winy, przyczem Duda podał, że dobrowolnie wyręczył swego szwagra, który w razie pójścia do więzienia byłby stracił posadę, dla Dudy zaś, jako bezrobotnego, odsiedzenie kary nie sprawiało trudności. Sędzia skazał Hopfena na 14 dni aresztu a Dudę na 7 dni aresztu, polecając równocześnie, by Hopfen dodatkowo odsiedział nieodsiedzianą poprzednią karę.

— **Z POWODU UTRATY POSADY.** Wczorajszej nocy zawezwano pogotowie ratunkowe do domu na ul. Krowoderskiej l. 76 gdzie targnął się na swe życie Szymon Jod, robotnik fabryki kapeluszy. Jod wypił większą ilość kwasu solnego, a zawezwany lekarz pogotowia po przepłukaniu żołądka przewiózł go w ciężkim stanie do szpitala. Powodem usiłowanego samobójstwa była utrata posady.

— **KREWKI NARZECZONY.** Onegdajszej nocy Jan Celuj (lat 30) z Rybnej, zamieszkały przy ul. Krakowskiej l. 52. po nieudałych zalecankach do swej narzeczonej Magdaleny Kawaler, służącej w domu przy ul. Brackiej l. 1, ugodził ją kilkakrotnie scyzorykiem po głowie. Scena ta rozegrała się na schodach a gdy cnotliwa Magdalena schroniła się do kuchni napastnik zadał jej kilka ran w szyję, poczem sam pchnął się tymsamym scyzorykiem w lewą pierś, raniąc się dość poważnie. Oboje rannych po prowizorycznem opatrzeniu przewiozło zawezwane pogotowie ratunkowe w asystencyi policyanta do szpitala św. Łazarza.

—o-o—

— **POSIEDZENIE WYDZIAŁU ŻYD. TOW. GIMN.** odbędzie się w piątek, 16 bm. punkt. o godzinie 7.30 wiecz.

NADESŁANE.

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada.

Podziękowanie.

Wszystkim Paniom i Panom, którzy swą inicyatywą i pracą przyczynili się do pomyślnego wyniku zabawy, urządzonej w salach Starego Teatru dnia 3 stycznia b. r., a firmie M. Pleszowski za piękne i bezinteresowne udekorowanie sali składa tą drogą serdeczne podziękowenie

Związek żyd. Inwalidów, wdów i sierot woj. w Krakowie.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— **„ŚMIERĆ NA GRUSZY".** Dzisiaj w teatrze im. J. Słowackiego pierwsze przedstawienie pełnej niespodzianych efektów i ruchu scenicznego klechdy Witolda Wandurskiego, zatytułowanej „Śmierć na gruszy". Celem uniknięcia nieporozumień, należy zwrócić uwagę, że akcyę sceniczną przerywają niemal od początku sztuki epizody na widowni, których kulminacyjnym punktem, wedle życzenia autora, ma być po 1-szym akcie dancing na foyer.

— **Z BAGATELI.** Pełna humoru lekka komedya Gavoulta „Jedynaczka króla czekolady" cieszy się tak wielkiem powodzeniem, że zatrzymaną zostanie na repertuarze Bagateli przez wszystkie dni tygodnia aż do niedzieli 18 bm. włącznie. Ustępuje następnie miejsca wznowieniu sukcesowej sztuki znakomitej autorki Gabreli Zapolskiej „Kobieta bez skazy". Próby ze sztuki Zapolskiej odbywają się pod kierunkiem reżyserskim p. Wasilewskiego. W roli tytułowej wystąpi p. Iza Kozłowska, pozyskana obecnie na stałe do zespołu Bagateli. W sobotę o godzinie 4 popoł. po najniższych cenach szkolne przedstawienie „Krowoderskich Zuchów" Turskiego. Bilety na to przedstawienie można już nabywać przy kasie w Bagateli.

— **ZIELONY KAKADU,** artystyczny teatr rosyjski rozpoczyna przedstawienie w sali „Nowości" w sobotę 17 i w niedzielę 18 bm. — W programie najlepsze utwory z udziałem znakomitej Kielczeńskiej.

— **OPERETKA NOWOŚCI RAJSKA.** Dziś ostatni pożegnalny występ Kuligowskiego w „Hrabinie Maricy". Jutro w piątek wesoła, melodyjna operetka ciesząca się ciągłem powodzeniem „Tancerka w masce" z pięknym baletem. W sobotę popoł. po cenach całkiem zniżonych „Pajacyk", wieczorem „Hrabina Marica" z Kramerówną i Wesołowskim. W przygotowaniu „Bachantka"

— **VASA PRIHODA.** Koncert dzisiejszy tj. we czwartek, 15 bm. w sali Starego Teatru będzie jedynym występem V. Prihody w naszem mieście. Początek wyjątkowo o godz. 7 i pół wieczór.

— **ŚWIETNY KWARTET CZESKI SEVCIKA,** który zagranicą ma ustaloną sławę, wystąpi w Krakowie we środę, 21 bm. i wykona wspaniały program, obejmujący: Kwartet B-dur Mozarta, Kwartet Rispetti e Strampotti C. F. Malipiero i Kwartet As-dur op. 105 Dvoraka.

OTWARCIE WYSTAWY OBRAZÓW JULIUSZA KOSSAKA. Urządzona z inicyatywy i staraniem Związku Polskich Artystów Plastyków dla uczczenia 100-letniej rocznicy urodzin Wystawa obrazów Juliusza Kossaka otwartą zostanie w Domu Artystów przy placu św. Ducha 1, we czwartek dnia 15 bm. Na Wystawę tą złożą się akwarele historyczne i rodzajowe, liczne szkice olejne i ołówkowe, studya z natury i kopie innych mistrzów wykonane przez Juliusza Kossaka. Wystawa otwartą będzie do dnia 10 lutego włącznie, codziennie od 10 do 1 i od 4—7, w niedzielę i święta od 11 do 1.

—o-o—

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Czwartek: „Śmierć na gruszy" (premiera).
Piątek: „Betleem Polskie".

BAGATELA

Czwartek: „Jedynaczka króla czekolady".
Piątek: „Jedynaczka króla czekolady".

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI"

Czwartek: „Hrabina Marica".
Piątek: „Tancerka w masce".

—o-o—

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

UCIECHA i ZACHĘTA: „Dziesięcioro przykazań". Część biblijna, reżyseryi Cecil B. de Mille, wytwórni Paramount.

WARSZAWA: „Listy miłosne baronowej S." Dramat erotyczny w dwóch seryach z zakończeniem w jednym programie z Mia May w roli główn.

SZTUKA: „Karawana".

REDUTA: „Mężczyźni, którym nie wolno się żenić", dramat ameryk. wytw. Paramount z Mae Murray. Nadprogramowo wesoła komedya.

WANDA: „Biały tygrys". Dramat w 8 aktach.

NOWOŚCI: „Zwierzęta jak ludzie". Komedya w 6 aktach.

Bł. p.

Helena z Gumplowiczów Frommerowa

żona właściciela księgarni

zmarła po krótkich cierpieniach we środę dnia 14-go stycznia 1925 b. r.

Pogrzeb odbędzie się dnia 16 stycznia 1925 o godz. 11 przedpołudniem z domu przedpogrzebowego izraelickiego cmentarza, na który zaprasza Krewnych i Znajomych

Rodzina.

Protest emerytów przeciw krzywdzącym zarządzeniom władz.

Na Nadzwyczajnym Wiecu wszystkich emerytów inwalidów wdów i sierót po pracownikach państwowych, wojskowych i kolejowych w dniu 11. stycznia 1925 r. w Nowym Sączu przedstawił referent smutne położenie emerytów, inwalidów, wdów i sierót kolejowych.

Referent podkreślił, że takiej krzywdy jak w Polsce nie wyrządziło emerytom żadne na gruzach byłej Austryi nowo powstałe lub zreorganizowane państwo, wszędzie spotkali się emeryci z należytą przychylnością, tak w Czechosłowacyi, Jugosławii, jak we Włoszech i Rumunii nawet w zubożałej Austryi. Wszędzie dano im możliwość egzystencyi warując wszędzie nabyte ich prawa.

Uchwalono szereg rezolucyi, w których

1) związek domaga się od Rządu ustalenia jednakowego traktowania wszystkich emerytów państwowych, jakoteż jednakowych dla nich poborów, niezależnie od chwili przejścia w stan spoczynku,

2) następnie rzetelnego zaszeregowania emerytów do poszczególnych grup i szczebli jak to wynika z poborów pobieranych,

3) przyznania inwalidom kolejowym jakoteż wdowom i sierotom po inwalidach kolejowych byłego zaboru austryackiego osobnego wynagrodzenia za odniesione w służbie kolejowej kalectwo z funduszu Stowarzyszenia ubezpieczeniowego od wypadków obok przypadającej im emerytury,

4) natychmiastowego i sprawiedliwego wyrównania zaległych różnic od 1 paźdz. 1923 r. do 30 czerwca 1924 r. w myśl D. U. P. 42 § 2 i § 29 c.

5) bezwzględnego zaniechania ściągania z poborów emerytalnych 3 proc. rzekomo na fundusz emerytalny z poborów emerytów.

Wreszcie protestują zebrani przeciw zarządzeniom władz administracyjnych mocą których wypowiada się emerytom mieszkania z domów czynszowych.

Rezolucye te przesłano Rządowi i posłom w Sejmie.

Ze sportu.

MISTRZOSTWO EUROPY W HOCKEYU LODOWYM zdobyła Czechosłowacya, drugie miejsce Austrya, trzecie Szwajcarya a czwarte Belgia. Wyniki poszczególnych spotkań: Austrya—Belgia 2:0 (1:0); Czechy—Szwajcarya 1:0 (0:0); Czechy—Belgia 6:0 (4:0); Austrya—Szwajcarya 2:2 (1:0). Spotkania odbyły się na jeziorze Czorba. Warunki atmosferyczne bardzo niedogodne.

PRAGA. Sparta—Meteor VIII 5:3 (1:3). Ciężkie zwycięstwo Sparty nad dobrze dysponowanym Meteorem.

Vrsovice—Viktorja Žižkov 4:3 (2:0).

Slavia—Nuselsky 6:2 (4:2).

WIEDEŃ. Wacker—Vienna 2.1 (0:0), Admira—Sportklub 4:1 (3:0).

BERLIN. Norden N.—Herta 1:0; Wacker—Alemania 2:1.

HAMBURG. H. S. V.—Concordja 2:1.

STUTTGART. Kickers—Caustadt 6:2.

LIPSK. V. F. B.—Fortura 3:1; Eintracht—Spf. 2:2.

DREZNO. Spv.—SK. 2:0.

CHEMNITZ. Ch. B. C.—Preussen 5:0.

NORYMBERGIA. M. T. K.—Nürnberger FC. 4:2 (2:0).

SOLINGEN. Kispesti B.—Sp. V. 1:0.

HAGEN. Kispesti B.—Sp. V. 4:2.

ZURYCH. Blue Star—Brühl 4:1.

Bazylea—Luzern 3:1.

Concordia—Berno 0:2.

Grasshoppers—Servette 3:2.

Z KRAJU.

Echa zabójstwa błp. Lińskiera

Sprawa por. Hauki znowu przed sądem.

Lwów. (Tel. wł.) Na skutek wniesienia przez prokuratora zażalenia nieważności przeciw drugiemu wyrokowi, uwalniającemu por. Haukę, oskarżonego o zabójstwo błp. Linskiera postanowił Najwyższy sąd wojskowy na tajnem posiedzeniu rozpatrzeć ponownie sprawę zabójstwa błp. Linskiera na jawnej rozprawie, która się odbędzie przed Najwyższym Sądem Wojskowym w Warszawie 5 lutego br.

Skazanie redaktora.

Warszawa (tel. wł.) W dniu 12 bm. odbyła się w Warszawskim sądzie okręgowym rozprawa na skutek obłożenia aresztem przez Kom. Rządu Jednodniówki pt. „Głos młodzieży robotniczej". Sąd skazał redaktora tej jednodniówki p. Ochenkowskiego na półtora roku ciężkiego więzienia z pozbawieniem praw, dopatrując się w wydawnictwie przestępstwa z art. 129 k. k.

—o-o—

POSIEDZENIE RADY TRAKTATOWEJ. Dnia 12 bm. odbyło się w Min. Przemysłu i Handlu pod przewodnictwem prof. St. Okolskiego pierwsze posiedzenie rady traktatowej, powołanej przed nie dawnym czasem jako organ opinjodawczy w sprawach polskiej polityki traktatowej. Na porządku dziennym były sprawy traktatów polsko-czeskiego i polsko-niemieckiego.

Po omówieniu kwestyi dotyczących tych traktatów a będących obecnie w stadyum rokowań, Rada uchwaliła zwrócić się do ministerstwa o dalsze zwoływanie sesyi w wypadkach, gdy będą materyały co do dalszych traktatów. W końcu Rada dokonała wyboru sekretarza, powołując na to stanowisko p. Z. Miducha.

KONFISKATA KSIĄŻKI. W dniu 12 bm. odbyła się w Warszawskim sądzie okręgowym wydz III. rozprawa na skutek obłożenia aresztem przez Kom. Rządu książki pt. „Szósta i siódma księga Mojżesza". Sąd okręgowy skazał wydawczynię p. Essen Cytryn na 500 zł kary i skonfiskował cały nakład wydawnictwa.

SYTUACYA WŚRÓD BEZROBOTNYCH. Od 5 do 10 bm. zarejestrowano ogólną ilość bezrobotnych w liczbie 5.956. Z tego wysłano do pracy 425. Zapośredniczono w otrzymaniu pracy w 125 wypadkach. Zasiłki pobrało 129 na sumę 1.453 zł. Uprawnionych do zasiłku zgłosiło się 171. Na podstawie ostatniego rozporządzenia ministra pracy akcya udzielania jednorazowych pożyczek dla bezrobotnych, pracujących umysłowo objęła 128 zgłoszeń. Wypłacono 113 pożyczek na sumę 5.620 zł. Ogółem od początku akcyi udzielania pożyczek, tj. od 22 grudnia ub. roku, przyjęto 358 zgłoszeń, wypłatę dokonano 417 osobom na ogólną sumę 20,820 zł.

PROCES KOMUNISTYCZNY W ŁODZI. W Łodzi rozpoczął się wielki proces przeciw 16 komunistom, oskarżonym o należenie do KPRP. Większość z nich, to inteligenci i półinteligenci, znani z akcyi wyborczej do Rady miejskiej na rzecz listy Związku proletaryatu miast i wsi. Żaden z oskarżonych, z wyjątkiem Majewskiego, nie przyznaje się do winy tłumacząc obecność swoją na konspiracyjnem zebraniu bądź zbiegiem okoliczności, bądź nieświadomością o celu i charakterze zebrania.

ZE SWIATA.

Aresztowanie rabina za oszczerstwo rzucone na Keren Hajessod.

Z Nowego Jorku donoszą o aresztowaniu 70-letniego rabina Rogosina z Brooklyn. Aresztowanie nastąpiło na skutek oskarżenia o zniesławienie całego szeregu organizacyi żydowskich w Ameryce. W pamfletach i artykułach dziennik. rzucał r. Rogosin oszczerstwa na „Keren Hajessod" związek rabinów, Hijas i inne związki żydowskie. Kierownictwa tych organizacyi powołały rabina Rogosina przed sąd rabiniacki. Kiedy jednak i to nie pomogło oskarżono go przed Sądem cywilnym, który skazał go na karę więzienia i wypuścił na wolność za kaucyą 2,500 dolarów. Ogólnie przypuszczają, że rabin Rogosin działał z inicyatywy jakiegoś towarzystwa, któremu zależało na obniżeniu autorytetu oskarżanych organizacyi.

—o-o—

POPRZEDNIK AZEFA. W Moskwie obecnie toczy się sensacyjny proces przeciw rewolucyoniście Okładskiemu. Okładski liczy obecnie 76 lat. W 80-ch latach zeszłego stulecia był on wybitnym członkiem partyi rewolucyjno-terorystycznej „Narodnaja Wola". Okładskij grał w partyi tej wybitną rolę. Brał on udział w organizowanych przez rewolucyonistów rosyjskich zamachach na carów i członków domu Romanowych. W roku 1881 został schwytany przez policyę carską, osadzony w więzieniu i skazany na śmierć. Cesarz Aleksander III darował mu życie i wtedy zmieniła się rola Okładskiego w ruchu rewolucyjnym. Wstąpił on do ochrany i tam pracował długie lata, należąc jednocześnie do rewolucyonistów i odgrywając rolę prowokatora. Zmienił nazwisko i w policyi figurował do 1917 roku jako Petrowskij lub Iwanow. — Skutkiem jego doniesień aresztowano najwybitniejszych członków socyal-rewolucyjnej partyi w liczbie 60, przyczem połowa ich została skazana na karę śmierci. Z liczby tej wykonano 11 wyroków śmierci. Okładskij stanął obecnie przed sądem pod zarzutem zdrady. Tłomaczy on swoje postępowanie tem że skutkiem ciężkich przeżyć popadł on w psychozę, która objawiała się kompletnym zanikiem woli. Proces ujawnia szczegóły dotyczące policyi carskiej, jej metod działania i środków. Potrwa kilka dni. Okładskij był też członkiem czerezwyczajki.

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

Podpisanie prowizorycznego układu gospodarczego polsko-niemieckiego

Rozpoczęcie rokowań w sprawach objętych konwencyą paryską

Berlin, 14. 1 PAT. Wczoraj o godz. 16'30 delegat polski Tarłowski podpisał z delegatem Rzeszy niemieckiej Walretem prowizoryczny układ gospodarczy na czas od 10-go stycznia do 1-go kwietnia. Przez ten czas każda strona będzie pobierała cła według swych autonomicznych stawek celnych. Obie strony zobowiązują się nie wydawać w okresie tym w sprawie obrotu towarowego żadnych zarządzeń, któreby wpływały ujemnie na import towarów drugiej strony. Rząd polski będzie stosował

w tym czasie rozporządzenia o cłach z dnia 22 listopada 1923,

ogłoszone w Nr. 102 Dz. Ustaw. Rząd niemiecki nie będzie stosował rozporządzenia o taryfach kolejowych, zawartych w artykule 10 umowy celnej z dnia 25 grudnia 1922. Obie strony zobowiązują się w dziedzinie ograniczeń i odprawy celnej oraz w dziedzinie innych formalności nie zmieniać obecnego stanu rzeczy na niekorzyść strony drugiej.

Obie strony zobowiązują się przystąpić dnia 1 kwietnia do rokowań

nad traktatem handlowym.

Delegaci niemieccy oświadczyli, że chcą w rokowaniach wyjść z założenia generalnej wzajemności klauzuli o najwyższem uprzywilejowaniu, na co delegaci polscy odpowiedzieli, że zasada o klauzuli największego uprzywilejowania będzie mogła być uwzględniona w ramach możliwości.

Jednocześnie delegacya niemiecka przyjęła propozycyę polską, dotyczącą natychmiastowego przystąpienia do rokowań w sprawach objętych

konwencyą,

zawartą przez ministra Olszewskiego w Paryżu dnia 9 stycznia 1919 i deklaracyą z tej daty, o ile zawarte w nich problematy nie zostały załatwione drogą konwencyi podczas rokowań w Dreźnie,

Do problematów tych należą sprawy następujące: ustalenie, w jakiej wysokości Niemcy zobowiązane są uczestniczyć w opłacie emerytur wojskowych i cywilnych mieszkańcom obszarów odstąpionych Polsce na mocy traktatu. Na mocy podpisanej umowy w Paryżu, Niemcy zobowiązały się do udziału w tych opłatach. Określenie wysokości tych udziałów będzie przedmiotem wymienionych rokowań.

Następnie rokowania obejmą inne sprawy, poruszone w umowie paryskiej, jak zwrot przez Niemcy wszystkich funduszów, które należą do osób prawnych na obszarach odstąpionych, funduszów duchowieństwa katolickiego, które uległy sekularyzacyi, wydanie przez Niemcy Polsce wszystkich archiwów, dotyczących administracyi odstąpionych obszarów, zwrot Polsce zabytków, dzieł sztuki, dokumentów materyałów naukowych i bibliograficznych, zabranych z obszarów odstąpionych Polsce, w różnych epokach, a które należą bądź do państwa, bądź do samorządów prowincyonalnych, komunalnych.

Niezależnie od tego przedmiotem rokowań będzie jeszcze kilka spraw, których uregulowanie jest niezbędne dla ustalenia normalnych stosunków między Niemcami a Polską. Rokowana rozpoczną się natychmiast w Berlinie. Będzie je prowadził prezes Prądzyński.

Akcye bankowe, handlowe i przem.

	Transakcye	
	14 I.	13 I.
Polski Bank Przem. I-VII	0·33	0·33—0·34
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	0·28	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·12	—
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	—
Polskie Tow. Handl.	0·32—0·33	0·32—0.35
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
Pharma"Mag. Jawornicki"	—	0·60
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob"	0·30	0·23
Żegluga Polska	0·10	0·10
Zieleniewski I—IV	8·80	8·8
H. Cegielski, Poznań	0·56—0·58	0·54—0·56
Parowozy I—V.	0·30—0·31	0·30—0·31
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Ursus" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	0·70	068
Zakłady amunic. „Pocisk"	0·80	—
„Górka" fabryka cemen u	13·75	13·65
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	4·20	4·15
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	2·00—2·05	2·00—2·05
Polska Nafta	—	0·57—0·59
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	—	—
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	0·75—0·80	0·75
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	—
„Azot" I—IV.	0·25	—
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spiryt.	—	0·63—0·67
Fabr. cukru w Chodorowie	4·07—4·10	4·10
Cukrownia Chybie I.	5·10	5·15
A. Piasecki	—	1·35
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·61—0·62	0·59—0·61
Elektr. w Sierszy I-IV	—	—
A. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 14 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·18½ Bony złote 7,20—730 pożyczka złota—— milionówka —— pożyczka dolarowa 560.—

Czeki: Belgia tranz. 2597 Holandya tranz. 210·10— Londyn tranz. 2466 Nowy Jork tranz. 518½ Paryż tranz. 2772 Praga tranz. 1564½ Szwajcarya tranz. 9979½ Wiedeń tranz. 729 Włochy tranz. 2154—

Giełda warszawska z dnia 14 b. m. (PAT) **Akcye.** Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków —— Bank Przemysłowy Lwów 0·34 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 625—650 Puls 0·40——— Wilia ——— Lilpop Warszawa 280 —— — Cegielski 054——— [illegible] 770— Parowozy 032—033—— Zawiercie 2600 Żegluga —— Polska Nafta—— Siła i Światło 088 —— Chmielów 069 Starachowice 162 158 160 Pocisk —— Zieleniewski — Żyrardów 850— Chodorów 410

Giełda wiedeńska z dnia 14 b. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 28700 Zagrzeb i Belgrad 1152 Berlin 16850 Bruksela 3544 Budapeszt 9760 Bukareszt [illegible] Chrystiania 10760 Kopenhaga 12580 Londyn 338000 Madryt 9930 Medyolan 2909 Nowy Jork 70935 Paryż 392 Praga 2130 Sofia 512 Sztokholm 19070 Warszawa 13680—13700 Zurych 13675 Dolary 70460 Belgijskie 3506 bułgarskie 486 duńskie 12480 marki niemieckie 16850 angielskie 338200 francuskie 3760 holenderskie 28400 włoskie 2920 jugosłowiańskie 1142 norweskie 10520 polskie 13620—13660 rumuńskie 359 szwedzkie 18760 szwajcarskie 13640 hiszpańskie 9810 czeskie 214 węgierskie 9640 tureckie 36700.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 5500, renta lutowa 6·60, losy tureckie —, Bodenkredit 243000, austr. zakł. kred. 186—, Koleje austr. 447·,— Kolej połudn. 55·1—, Alpiny 338·000.

Zieleniewski 123000 Silesja 16100 Galicja 1,470.00 Siersza 60000. Bank Małopol. 46— Bank hipot. 79000 Portland cement 325000— Nafta 175000. — Browary [illegible]wowskie 135.000 Tepege ———

Zurych, 14. 1 PAT. Paryż 27.70, Londyn 24.71, Nowy Jork 5.19, Belga 25.85, Włochy 21.57, Hiszpania 73.25, Holandya 209, Berlin 1.234, Wiedeń 72.85, Sztokholm 139.62, Oslo 79, Kopenhaga 91.50, Sofia 375, Praga 15.55, Warszawa 100, Budapeszt 0.71.7, Białogród 10.40, Ateny 9.40, Konstantynopol 2.77, Bukareszt 2.60, Helsingfors 13.05, Buenos Aires 195.50. Tendencya spokojna.

———o-o———

Lwów, 14. 1 PAT. Giełda akcyjna. Bank hip. 0.56, bank przem. 0.34, bank akc. zw. 0.30, powsz. kred. 0.10, bank ziemski 0.13 i pół do 0.14, browary 8.75—8.80, Chodorów 4—4.05, Chybi 5.25—5.30, Cegielski 0.57—0.60, Górka cement 12.80, nafta 0.57, Rakszawa 1.70—1.65, Karpalit 1.10, Ojkos 1.95, Pezet 0.24—0.25, Siersza górnicza 4.30, Sole potasowe 3.30—3.40, Ćmielów 0.66.

———o-o———

USTAWA O PARCELACYI GRUNTÓW. Zapowiedziany przez ministra Reform Rolnych p. Kopczyńskiego projekt nowej ustawy o parcelacyi gruntów jest już całkowicie opracowany i po ostatecznem uzgodnieniu z poszczególnemi resortami, wniesiony zostanie do Rady Ministrów. Projekt ten zdąża w kierunku nowelizacyi dotychczasowej ustawy o wykonaniu reformy rolnej, uchwalonej przez Sejm ustawodawczy w dniu 15 lipca 1920 roku.

———

XVII POSIEDZENIE FUNDUSZU BEZROBOCIA. Dnia 13 bm. odbyło się w Min. Pracy i Opieki Społecznej pierwsze w tym roku posiedzenie Zarządu Głównego Funduszu Bezrobocia pod przewodnictwem dyrektora departamentu p. Szubartowicza. Zatwierdzono przyznanie urzędnikom Funduszu Bezrobocia specyalnego dodatku mieszkaniowego, któryby wyrównał płace ich w stosunku do urzędników państwowych. Ważnym punktem konferencyi było sprawozdanie dotyczące zmniejszenia ilości zapomóg dla bezrobotnych w zarządzie obwodowym sosnowieckim. Dotychczas korzystało w okręgu tym 13.000 bezrobotnych z zasiłków. Po przeprowadzonej ścisłej kontroli przez wydelegowaną tam komisyę ilość bezrobotnych pobierających zasiłki została ograniczona do 10 tysięcy.

WOJNA CELNA POLSKO-NIEMIECKA? Na wypadek gdyby rokowania polsko-niemieckie w sprawie traktatu handlowego miały napotkać poważniejsze trudności, Polska mogłaby zastosować wobec Niemiec taryfy maksymalne. Taryfy te pozwalają na 100 proc. podniesienie cła normalnego w stosunku do państw, nieposiadających z Polską traktatów handlowych. Wprowadzenie takiej taryfy oznaczałoby bardzo napięte nieżyczliwe stosunki celne polsko-niemieckie.

Dokument, kompromitujący Radicza

Wiedeń, 14. 1 PAT. Neue Fr. Presse donosi z Zagrzebia, że policya doręczyła prokuratoryi dokument, w którym Radicz w języku niemieckim opisuej stosunki w Jugosławii, zwłaszcza w Chorwacyi i dla postępowania partyi chłopskiej stała następujące cztery ewentualności: 1) ewentualne zamordowanie króla, 2) ewentualność spisku i powstania, 3) ewentualność oderwania Chorwacyi i Slawonii od Jugosławii, 4) ewentualność zwycięstwa partyi chłopskiej podczas wyborów, dalej dokument podnosi, że chorwacka partya chłopska jest zorganizowana do walki z wojskiem, żandarmeryą i policyą. Dokument ten na ostatniej stronie ma własnoręczny podpis Radicza.

W krótce wznowione będą badania w grobowcu Tutankhamena

Wiedeń, 14. 1 PAT. Abendblatt donosi z Londynu, że zatarg Cartera z rządem egipskim o ponowne podjęcie badań grobowca Tutunkhamena zakończony został pomyślnie i Carter w najbliższym czasie rozpocznie na nowe swe prace.

———

Jakie koszty pochłania okupacya

Paryż, 14. 1 PAT. Układ będący następstwem prac konferencyi ministrów finansów państw sprzymierzonych, ustala koszta komisyi odszkodowań i instytucyi funkcyonujących na podstawie planu Davesa w sumie 9,250,000 mk. zł jako pierwszą ratę roczną, a w wysokości 7 i pół miliona mk zł jako ratę w latach następnych. Koszta międzysojuszniczej komisyi dla Nadrenii ustala układ w sumie 10 milionów mk zł w pierwszym roku, koszta międzysojuszniczej komisyi kontrolnej w sumie 8 mlonów mk zł w perwszym roku. Koszta utrzymania armii okupacyjnej, ustalone na rok 1924—25 w wysokości 160 milionów mk zł w przyszłości będą ustalone wspólnie przez sojuszników i Stany Zjednoczone. Nastąpi to przed dniem 1 września br.

Rozdział majątku b. monarchii austr-węgierskiej

Praga, 14. 1 PAT. Według Prager Tageblattu międzysojusznicza komisya, mająca siedzibę w Wiedniu, której zadaniem jest dokonanie w myśl traktatu w Trianon rozdziału dobr b. monarchii Austro-Węgierskiej przyznała Czechosłowacyi 30 lokomotyw, 50 wagonów towarowych oraz 10 wagonów osobowych.

Waluta szylingowa w Austryi

Wiedeń, 14. 1 PAT. Dzienniki donoszą, że od dnia 1 marca będzie wprowadzona waluta szylingowa w administracyi pocztowej, telegraficznej i telefonicznej.

Wyprawa w głąb Brazylii

Wiedeń, 14. 1 PAT. Abendblatt donosi z Nowego Jorku, że członek królewskiego angielskiego instytutu i geograficznego instytutu w Nowym Jorku, Fawcett, podejmie wielką ekspedycyę nakową do nieznanych wnętrz Brazylii i dziś w tym celu wyjechał z Nowego Jorku.

Liczba bezrobotnych w Anglii

Londyn, 14. 1 PAT. Tel. Comp. Liczba bezrobotnych w dniu 5 bm. wynosiła 1,307.800 ludzi.

KRONIKA TELEGRAFICZNA.

— Daily Mail donosi z Szanghaju, że krążowniki angielskie otrzymały polecenie bronić mienia w cudzoziemskiej dzielnicy Szanghaju.

— Amerykańska łódź podwodna „S. 19" osiadła na mieliźnie skutkiem gęstej mgły. Na pokładzie prócz oficerów znajduje się 35 ludzi załogi.

— Z Kairo donoszą, że do Djeddah przybyło 6 oficerów niemieckich, którzy będą instruktorami wojsk króla Alego w walce z Wahabitami.

INSPEKCYA PRACY W PANSTWACH EUROPEJSKICH. Min. Pracy ogłosiło drukiem przekład wydawnictwa Międzynarodowego Biura Pracy, pt. „Inspekcya pracy w państwach europejskich". Przekład polski obejmuje 12 monografii, obrazujących rozwój podstawy prawne, atrybucye i organizacyę pracy w państwach przodujących pod względem rozwoju gospodarczego i kulturalnego.

— **W KLUBIE TOWARZYSKIM „TEL-AWIW"** odbędzie się w sobotę o godzinie 7 wiecz. odczyt p. Mifelewa n. t. „Żydowska pieśń ludowa".

PRZEWODNIK HANDLOWY i PRZEMYSŁOWY.

Drobne ogłoszenia.

Poszukuję na Kraków z branży kolonialnej agenta miejscowego. Zgłoszenia Hotel Saski Nr. 12 między 7–9 wiecz.

Ława lampa gazowa mosiężna pokojowa, tanio do sprzedania. Wiadomość: Rakower, Paulińska 20, parter. 48

Unieważnia się zgubione papiery wojskowe na nazwisko Josua Hirsch Goldstein z Wieliczki. 44

Panienka młoda potrzebna jako służąca do starszej pani. Zgłoszenia Stricker, Sebastyana 32, II. p. 2–3 popoł.

Pokój z utrzymaniem dla 2-ch panienek do wynajęcia. Wiadomość z grzeczności G. Rieser, kuśnierz, Kraków, Mikołajska 4

Poszukujemy 47
kilku młodych agentów
do odwiedzania gości prywatnych. Dobry zarobek zapewniony. Zgłaszanie osobiste między godz. 9 i pół–10 i pół przedpoł.
Rotter i Wermuth
Sebastyana L. 3.

Koncypient rutynowany samodzielny, poszukuje posady koncypienta od 1-go lutego br. Zgłoszenia pisemne pod „Zdolny prawnik“ do Ad. N. Dz. 41

Buchalteryi udzielam listownie szybko, gruntownie. Finkiel, Warszawa, ul. Franciszkańska 11. 2722

Buchalter-bilansista
organizator
z kilkunastoletnią praktyką bankową w przedsiębiorstwach przemysł.-handl. **sporządza bilansy uzgadnia i prowadzi księgi buchalteryjne** lub obejmie całodzienne odpowiednie zajęcie. — Zgłoszenia pod „F. M. 17“ biuro ogłoszeń Hupczyca, Jagiellońska 7.

!! OKAZYA !!
KOMPLETNE WYPRAWY ŚLUBNE
męską bieliznę, płótna, szyrtyngi i stołowiznę najlepszych fabryk zagranicznych poleca firma: 104
IZAAK WIKLER
Stradom 5.
Obsługa solidna. — Ceny bardzo przystępne.

Zdolny kupiec
absolwent Akad. handl. przystąpi do dobrego przedsiębiorstwa jako wspólnik z kapitałem do 10.000 zł. i współpracą. Zgłoszenia pod „CF. 10.000“ do Adm. „N. Dz.“ 48

Posiadam lokal frontowy
w śródmieściu, **poszukuję spólnika**
(branża obojętna).
Zgłosz. pod „Egzystencya“ do Adm. N. Dz.

Podróżującego
zdolnego, solidnego z działu
papierowo-luksusowego
przyjmie zaraz:
Henryk Klein, Kraków, **Lubicz 3.**

Cena:

W Niemczech	3 Mk	Łotwa	150 Rubli
W Polsce	5 Zł	Ameryka	1 Dolar
Litwa	7 Letów	Reszta krajów	75 amer. cent.

Księgarnie, wydawnictwa i organizacye otrzymują rabat.
Dostawa tylko za zaliczką lub przedpłatą za pośrednictwem:
Jüdischer Kalender-Verlag, Berlin W. 15.
Konto czekowe w Berlinie 3461.
P. K. O. 190.728 Warszawa. Eseklel Steinmatzky

Łazienki paryzkie
oraz kąpiel rytualna (mykwa)
przy ul. Gertrudy 19
gruntownie odnowione i z komfortem urządzone
Ceny przystępne.

Stow. Kolonia ogrodnicza młodz. żyd. w Krakowie
WPISY
na naukę i praktykę w działach:
Warzywnictwa, kwieciarstwa gruntowego, pszczelnictwa, chowu bydła, gospodarstwu domowego i stolarstwa, przyjmuje Wydział do 25 stycznia br. — Zgłoszenia listowne: Grodzka 25, osobiste: Lubelska 20, II. p., drzwi 14 od 2—3 popoł.

„MENOHRAH“
Nr. 1. na rok 1925 wyszedł i do nabycia w biurze dzienników Blocha, Kraków, ulica Gertrudy 28.

Zawiadomienie. Zawiadamiam P.T. Publiczność o przeniesieniu mojej pracowni kuśnierskiej z ulicy Berka Joselewicza L. 9 **na ul. Floryańską 47 w podwórcu.** Wykonuję wszelkie roboty w zakres kuśnierstwa wchodzące z własnego i dostarczonego towaru. — Wielki wybór serdaków zakopiańskich po cenach nader przystępnych.
Edward Petryczko, Floryańska 47.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Schwarzbart: Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.